

Kim näme ýazýar / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Kim näme ýazýar / satiriki hekaýa KIM NÄME ÝAZÝAR

Men edebiýatymyz we sungatymyz ugurdan uzak ýyllap eser ýazyp önjeýli iş bitirýän biri bilen hem söhbetdeş boldum.

– Soňky ýyllarda uzak basa oturyp, öz ugruňyzdan önjeýli işler bitirýändigiňiz barada gulagyma degdi. Elbetde, ol zatlar köçe gürrüňi ýa-da bolmasa çayhanadaky myş-myşlar däldir-dä herna?

– diýip, oňa sowal berdim. Durşuma gulaga öwrülip oňa berjek gürrüňime garaşdym. Ol begendi. Joşgun bilen söze başlady.

– Halk aýtsa, galp aýtmaz diýenleri dogrudyr. Men soňky on-ýigrini ýylyň dowamynda diýseň ýokary ideýaly eserleri halkyma hödürledim. Ölmez-ýitmez eserleri ýazdym – diýip, ol buýsanç bilen aýtdy.

– Geljekki nesiller üçin ajaýyp eserleri ýazypsyňyz-da?!

– Ýazdym özün-ä. Ýöne weli, olar ajaýypmy ýa-da däلمي, oňa halkyň özi degişli bahasyny berer diýen tamam bar.

– Özünüz ýaly, işine ussadyň elinden çykan eserleriň erbet bolmaga asla haky ýokmukan öýdýärim.

– Olam mümkin. Öz ýazan eserlerim özüm-ä ýaraýar. Kä ýerlerine özümem tolgunýan. Gülyän pursatlarym hem bar. Gaharymy getirýän tiplere-de duşýan. Gahrymançylykly hereketlere buýsanýan. Diňläp otyrkam arasy üzülse gynandyrýar.

– Eşidişime görä, siz söýgi temasyna dalaş edýän bolmaly.

– Hawa. Esasy tamam söýgi. Özem pajygaly geçmişiň gözýaşly söýgüsi. Il-halkyň ar-namysyny goramakda edilen söweşlerdenem

sowlup geçemok. Onuň ýaly eserlerem ýazýan.

– Iň oňat ýazan eserleriňiz haýsylar?

– "Gül-Bilbil" dessany.

– Gutlaýaryn! Adynyň özi her zada degýär. Ýanyňyzda duran söýgi bolsa gerek?!

– Sag boluň! Eseriň ady özi bilen geldi. Gül – magşyk Bilbil – aşyk. Bu dessanda söýgem bar, gahrymançylygam gytlyk eder ýaly däl. Diňleýji munda fantastika-da duş geler.

– Käbir, has täsirli pursatlaryny gürrüň beräýseňiz, hoşallygymyzyň çägi bolmazdy?!

– Turan welaýatyndaky Nasyr şanuň ogly Bilbil kakasynyň daçasyndaky serhowzuň başynda uklap ýatyrka Gül diýen perizada aşyk bolýar.

– Ýogsam, Bilbil galyň töletdiribem öýlenip bilerdi?! Şanyň ogly ahyry ol.

– Dogry aýdýaňyz. Men Bilbil obrazyny şonuň üçin gowy görýän. Käbir züwwetdin ýaşlar ejelerine gysmyljyrap oturýarlar. "Eje, kakama aýt, pylankeslerde gowy gyz bar", "Weý, jan oglum, o ýaşdan soň kakaňa gyz nämä gerek?! Ol elli müň ýyl mundan ön öýlendi ahyry". "Wah, eje bagrymy tütedýäň-ow! Düşün ahyry, gyz maňa gerek". Ine, döwrümüziziň jalaýja, murtluja, diplomly, boýny gitaraly "aşygynyň" sözi.

– Diýmek, Bilbil galyňsyz, hakyky söýginiň aşygy-da?!

– Hawa, ol öz dostlary Zelili, Sala dagy bilen uzak ýerlere, Gülüň gözlegine gidiberýär.

– Hawa-da. Söýgi üçin hökman göreşmeli.

– Dogry aýtdyň. Göreşmeli. Onda-da bek göreşmeli. "Zöhre-Tahyr" diýen bir dessan ýazdym. Şonuň baş gahrymany Tahyr söýgi üçin derýada ýedi ýyl derýada akdyrylýar. Suwuň içinde guragyryly bolsaň bolaýmaly. Ol zamanda suwlar arassa ekeni. Häzirki suwlar iýiji aşgar ýal-a. Gämiňi gemrip iýýär. Emma Tahyr söýgüden ýüz öwrenok. Häzirki ýaşlaryň käsi diňe Gurtly kölüne gidip arak içýärler. Çüýsäni döwüp suwa oklaýarlar. Ine, meniň ýazan başga bir dessanynda Garyp diýen bir ýigit bar. Ol Şasenem diýen gyza aşyk bolýar. Garyba-ha ýetim oylan diýseňiz boljak. Bir kör ejesi bar. Hatda Abadan ejäniň pensiýasam ýok. Şasenem bolsa Diýarbekiriň patyşasy Şaabasyň gyzy. Oňa Şaweledem aşyk. Häzirki döwrüň dili bilen aýtsak: Garyp bilen Şawelet alternatiw.

– Aşyk-magşuklar maksatlaryna ýetýärlermi?!

– Diňe göreş bilen ýetýärler. Ýa almaly, ýa-da ölmeli diýip

topulýarlar. Öňde goýlan problema elhenç. Gylyjyndan jülp-jülp gan damyp duran, agzyndan çykýan otly demi bilen armatura kebşirläbermeli, şeýle gazaply, şir ýaly Şaapbasyň garşysyna ilki bilen ol mähriban gyzy Şasenem çykýar. Ol öz söýgülisi Garyby dardan asjak bolanlarynda şeýle diýýär:

*"Şasenem Welede barar oýlama,
Garyp ölse, meni galar oýlama.
Atam, şu gün ahyrzaman eýleme,
Goýberiň Garyby, öldüriň meni".*

– Ýazýan dessanlaryňyzda goşgam bar eken-ow?!

– Hawa, gahrymanlar öz içki duýgularyny goşgynyň üsti bilen beýan edýärler. Aýdym-saz ýazýan eserlerime liriki fon, sterefoniki öwüşgin berýär.

– Biziň gyzlarymyzam, Şasenem ýaly, özleriniň matlabam şol ahyry! Emma biziň käbir gyzlarymyz öz galyňyny özleri galňadýarlar. "Men pylanynyň yşarat, bedroý gyzyça ýokmy?" diýýärler.

– Haladynyň spisogyny hut özi gyz hem barmyş.

– Wah, hawa-la! Bäş kişilik gurultaý mata, iki sany owgan halysy. Eşiden bolsaň, gepden gep çykanynda bir zady aýdaýyn, men "Leýli-Mežnun" diýip bir tragiki dessan ýazdym. Ana şonda Leýli diýip bir gyz obrazy bar. Ärmämmetdigini bileýin, sen şoňa spisok ýazdyrsaň. Takga jany çykaýar.

– Siziň ýazdym diýen dessanlaryňyzdaky aşyk-magşuklar gyzyň diş oturtjak diýibem dyzytdyryşyp duran däl bolsalar gerek?!

– Ýürejigim bolduň, gardaş! Gaýtam olar, hesret çekişip, otuz ikilerini ýar ýolunda, söýgi ugrunda döküp bulamak ýalamaga taýýar. Ah çekenlerinde agyzlaryndan ýalyn çykýar. "TU-104" reaktiw laýneriň dwigatelini gözüň öňüne getir.

– Saman kepbeler, odun-çöp üýşmekleriniň, ýandak küdeleriniň, harmanlaryň, nebit we gaz ýataklarynyň ýanlarynda: "Hormatly aşyk-magşuklar! Şu ýerde ah çekmek gadagan, ýangyn howpundan ägä boluň!" diýlip ýazylypdyr.

– Edil özi. Ol aşyk-magşuklaryň agyzlary edil marten pejiniň körügi ýaly. Häzirki käbir aşygyň agzyndan aragyň ysy gelýär. Beňli çiliniň ysyndan ýaňa aňkap dur.

– Biziň şu günki aşyk-magşuklarymyzyň käsiniň kabinetuniň

duşundan geçip barýarkam, derejesinden tüsse zogdurylyp çykýan ekeni. Ýangyndyr öýdüp bardym. Görsem, bir ýigit bilen bir gyz nebir abat dişlerini çarha tutduryp otyrlar. "Gyzyldan diş saldyrtjak. Basym ZAGS-a barýas!" diýdiler.

– Siz ýazan dessanlaryňyz barada aýtmadyňyz. Şu günler näme ýazýaňyz?!

– Men şu günler uly bir epopeýa ýazýan. Garalamasyny gutardym diýen ýaly. Entek işi örän kän. Timarlamaga başladym. Ýöne pikir lentasyna çolaşyp otyryn.

– Döwri, temasy, ady?...

– Döwri geçmiş, temasy gahrymançylyk, ady "Görogly". Özem uly epiki eser. On baş şahadan ybarat. Göroglynyň döreýşinden başlanýar, ölümünde-de gutarýar. Ýeri, ölümünde-de gutarmasynmy diýsene?!

– Söýgi barmy?

– Bar. Harmandäli diýen bir gyz obrazy maňa juda ýarady. Ol galyňsyz söýginiň tarapdary. Özem pälwan gyz. Sport bilen söýgüni kompleksleýin alyp barýar.

– Diýmek, söwüşlik sekiz sany semiz goýun getir diýip duran gyz däl-dä?!

– Ýok, beýle däl. Onuň söwüşü başgarak. Ilki ýigit bilen göreşýä. Ýykylsaň özüňi söwüş edäýýär. Ýat onsoň göwräňe gök siňek üýşür-de.

– "Görogly" eposyny ýazýan wagtyňyzda galaba haýsy kynçylyk çekýäňiz?!

– Pikiri montaj etmek, başgaça aýdanyňda sazlaşdyryp seplemek işi diýseň gaty kynçylyk döredýär. Sebäbi eposyň gahrymany Görogly sada türkmen, serdar adam. Ol käte paýys sögäýmänem hiç zatça görenok. Soňundan maňa düzetmek iş bolaýýar. Ýogsam, men "Saýatly-Hemra" we "Hüýrlukga-Hemra", "Gül-Senuber", "Nejep oglan" ýaly dessanlaram ýazdym. Emma onça kynçylyk çekmedim. Dogry, Hysrow patyşa diýen bir tip gaharymy getirdi. Düýşünde Bilbilgöýä diýen guşy görüp, şony getirip beriň diýýär. Toty, bedene, garga diýse ony tapmak itiň aňsady. Halkyna çörek bermeden geçen Bilbilgöýä gerek diýýär. Holodilniklee bolsa boş. Şol Bilbilgöýäniň sesini ýazmak maňa juda kyn düşdi. Onsoňam, "Gül-Bilbildäki" aždarhanyň obrazyny,

ýagny haşşyldysyny döretmek maňa aňsat düşmedi. Menem oňa derek, irden ylgaýan eti agyr goňşymyzyň haşşyldysyny ýazaýdym. Şowly boldy.

– Beren gyzykly gürrüňleriňiz üçin köp sag boluň! Bagşylaryň dilinden magnitli lenta ýazyp alan sterefoniki ýazgylaryňyzyň radioda we telewizorda beriljek günlerine sabysyzlyk bilen garaşyberiň!

Gurbangylyç HYDYROW. Satiriki hekaýalar